

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 246. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381306395536/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

etthers ftrenghedt kierlig til kende ath efftherthii her Matz
 haiffuer werith her haab meg och lwod fig wndherwiife och
 ietther och tilliigher ath han will aldielis rette fig effther
 wor naadigfte herris kon: ma: ordinantz lydellfe faa wiith
 5 lom hans embede wdwiifer tha haiffuer ieg met høe lerd
 mandz doct. Pommers raadt vnth och tiltedt ath han
 maa blyffue wid fin tienest dog met lodan fkiell ath han
 will dagelige løge høye lerd mandz melther Hans Taulens
 leyfe ther wdi byen och altyd forbedre ligh wdi gudz ordtz
 10 kendellfe lom han well behow haiffuer diffligefte wy alle
 fammen etc. hwis maade ieg kan were etthers ftrenghedt
 til tienefte och willie, ther will ieg altyd gerne findis willigh
 till. Etthers ftrenghedt then ewiige gd befallendis. *Screffuet*
 wdi Københaffn tiildag effther lante Mathis dagh. Anno
 15 *dominj* mdxxxviiij.

Etthers ftrenghedz tiener

Peder Palladius doct:

Udskrift: Erlig och welbyrdig mand, och ftrengh ridher
 her Efke Bylde forftandher till wor frwe clother wdi Raaf-
 20 kyld fin kere herre och patrone *kerligen* tilcreffuet.

(*Egenhændig Original i R. A. Danske Kancelli. Indlæg 29/2 1538.*
 Spor af eet Segl. — Aftrykt i Balthasar Münter: *Symbolae ad illustran-*
dam Bugenhagii in Dania commorationem. Hauniae 1836. 109 f.)

3.

25 **1546, 11. December. Peder Palladius til Mogens
 Gyldenstjerne.**

Naade oc fred aff gud fader wid Jesum Chriftum,
 kære her Mogens gode herre, oc fynderlig gode wen. Jeg
 tacker eders ftrenghed kierlige oc gerne for alle welger-
 30 ninger, fick ieg eders ftrengheds icriffuelle, om tuo
 vnde låger, den ene om de tuo vnge perfoner, lom dem
 haiffue beleyet til fammen vdi tredie lied, den anden om

den som ilde farer aff Isted, med sin hoftru, oc e. l. be-
 gerer der offuer raad aff meg, huad best er i saadanne
 lager. Min gode herre, gode raad ere dyre i saadanne
 vnde lager, saa lant hielpe meg gud, fordi, at naar gef-
 lige perloner icke kunde komme vnde memfiker til ly- 5
 delle oc hørlomhed, tha er der raad hoff øffuerigheden,
 oc hoff den werdlig befalning, men tuert om igen, kan
 icke werdlig øffuerighed komme til weye, med the vnde,
 neppe er der da raad, hoff de geiftlige, som ordet ikulle
 prædicke, huilckit de wgudelige fryckte mindre for, end 10
 for den werdlig Iwerd, oc naar huerken den aandelig
 eller werdlig, øffuerighed wil Itraffe de onde, som wid
 bør, saa wil gud Itraffe, den ene med den anden, der aff,
 er peitilenz, hunger dyrtid oc blodtyrting, tit oc offto i
 land oc rige, for mand Iteder¹ de onde, at bliffue vdi 15
 deris ondskab oc icke tager saa wel fatt paa deris hwd
 oc kiød, som paa deris guotz oc peninge, de paffe der en
 føye ting paa, ja thøre wel lynde mere der paa, naar det
 Iwier icke i hwden, der for ikulde wel (met aarlow Iagt
 for eders Itrænghed) en hunddrenge met en par Ichole 20
 riiff i hans haand, mere wdrætte hoff saadant folck, end
 anten mundelig vnderuifning eller penning Itraff, som det
 oc wor lædwon vdi officials tid, att handle met saadanne,
 Oc hør nu hen til den almindelig dom, som er Ikickkit i
 Roschylt, at saadanne offuertredere ikulde || der straffis oc 25 1^v
 lættis til rette, som vdi ecktelkabs handel ilde bære dem.
 att etc. Men kære herre, de raad som ieg wid oc kan oc
 maa giffue met en god samwittighed, wil ieg aldrig for-
 holle for eders Itrænghed, anten vdi disse eller andre lager,
 De fyrste tuo haffue Iyndit emod den werdlig offuerig- 30
 heds befalning, som er befallit met god Ikiel, oc haffuer gode
 Istore oc drabelige lager met Ieg, der for haffue de ocfaa
 Iyndit imod gud, thi kon. maiesatts ordinants, som eders
 Itrængheds indfegel ocfaa henger for, den forbiuder at
 engen maa komme sammen vdi tredie lied, i ecktelkab, oc 35

¹ herefter et overstreget i.

er icke vdi min befalning eller embede, at maa andet
 skikke, eller dispensere, men skal der dispenseris met
 dem, da skal det hentis hoff kon: maie/tatt sielf, oc icke
 hoff andre, vden faa er, at the wille oc maa rømme hans
 5 naadis riger, hen i fremmede lande, som ingen wid aff
 deris samleg at siige, oc ey heller støder seg paa dem, paa
 flecktis eller kiød oc blotz wegne, tha er wdlendighed
 deris straff, for det, som de haiffue brutt imod deris øffuerig-
 hed, oc liden kunde de leffue til sammen vdi ecktelkab,
 10 heller end de skulde bliffue paa werre weye. It aff disse
 tuo skal ske, om de skulle maa leffue vdi ecktelkab met
 huer andre, wifte ieg andre raad, da wilde ieg gerne diele
 dem met eders strengthed, faa santt hielpe meg gud. De
 andre tuo mue icke skillis att for vnd forligelse, huerken
 15 for gud eller for mennilken, at the ey bliffue tuo eckte-
 folck til anten deris døde dag, vden det siette bud ord
 brydis aff dem anten. Der som herkab icke straffer faa-
 dannen¹ skalck, at det swier i hwd oc kiød, som ingen
 anden straff eller formanig kan hielpe til, tha bliffue the
 20 wiffelige dielafftige vdi pinen, som gud wil liden straffe
 hannem met til liff oc siell, for faadan hans woffueruinde-
 2^r lig oc w affladelig fortroden skalckhed, han beuifer || tyrani-
 ske oc traatzelige imod sin fattige hoftru, det wil wurde
 huert mennilke swart nock at bære sine egne lynder til
 25 dom, end liden at belade seg met fremmede lynder, oc
 det gør øffuerighed, som icke wil finde tilbyrlig straff,
 huor met the kunde affuerie større fynd oc liffs oc siels
 fare, som wor naadi/te herre vdi Ribe paa herre dage
 (som der list wor) luod faadan en skalck wid erlig oc wel-
 30 byrdig mand Henrick Ranlaw straffe, om eders strengthed
 der wor, oc det hørde eller kan tilminde dragis. Der som
 quinden icke findis at giffue hannem aarlage til faadan en
 grum oc wchritelig handel, da kan ieg icke andit raade,
 end at eders strengthed luod hannem image x eller xij
 35 schole riiff, at det kunde swie i hwden, faa at han kunde

¹ herefter et overstreget en.

fielff føle huor got det gør, at flaa riffue oc flide it fattig
 quindfolcks legom oc limmer, oc belynderlige den lom
 hannem bør at fare belt met, oc det, andre til itt exempel etc.
 Wor der fiden nogen fare paa ferde, oc herfkab icke
 anderledis wilde den affuerie, tha kunde de fkillies att fra ⁵
 mad oc maall en tid laang, att leffue huer for leg, vden
 wid ecktelkab, oc icke beuare dem, paa anten lider, anten
 vdj ecktelkab eller vden wid, met andre, vnder herfkabs
 ftørre ftraff oc vnde diflimellom den, den ftørfte part aff
 guotzit lom minft haffuer fkyld, det er, quinden, lom ieg ¹⁰
 formercker, at hun kan fiden bliffue vdj enlighed hoff hen-
 dis flecting, ind til han anten fortryder det lom giort er,
 eller oc wid døden for fin rette løn, thi¹ for gud bliffue
 de ligeuel, faa lenge tuo ecktefolck, men for deris vnd-
 fkab oc hans fkalckhed wige de da faa lenge fra huer ¹⁵
 andre, kære herre andre raad oc bedre wid ieg icke vdj
 diffe fager. Raader oc biuder e. l. offuer meg, ieg wil altid
 gerne findis willig effter min formoffue. Eders ftrenghed
 den euige gud befalendis. *Screffuit* i Kiøbenhaffn leffuer-
 dag for s. Lucie dag aar etc. mdxlvj. ²⁰

Peder Palladius, doct.

Udskrift: Erlig oc welbyrdig mand, oc ftrengh ridder,
 her Mogens Gyldenftjerne til Iuerfnes, høffuifmand paa
 Dragfholm flaat fin kære herre, oc gode wen kierligen
 tilfcreffuit. ²⁵

Paalkrift med Mogens Gyldenftjernes Haand: Dochtter
 Peder Peladius fuper tendens i Sellen om leigermol oc for-
 lygellfe i echttefkab.

*Indlagt findes et løst udateret og u-underskrevet Ark af
 følgende Indhold:* ³⁰

Kære herre lom e. l. lader meg tilfpørre huor maange
 her er bortdøde aff peftilentz fra det fyrfte det begynte
 her at regnere, lom er paa thenne dag it hielt aar oc

¹ kan ogsaa læses the.